

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru z
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrť leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 16.

V Mariboru, dne 19. aprila 1900.

Tečaj XXXIV.

Zanemarjani Slovenci.

Naši deželni poslanci so izstopili iz dež. zbora ter opravičili ta korak s treznim in stvarnim oklicem na svoje volilce. Bolj ko izstop iz deželnega zbora jezi nemške štajerske politike oklic, ker je v njem do pičice natanko dokazano, da Nemci nočejo za Spodnji Štajar ničesar storiti, ne za povzdigo gospodarstva, ne za napredek prosvete. In dvakrat neljub jim je ta oklic, ker nemški voditelji vedó, da ga je prebrala osrednja vlada in da ga je prav pozorno prebral tudi slovenski narod. Zato pošiljajo sedaj svoje peresne junake v časnikarski boj, da bi pobijali oklice naših deželnih poslancev in vsaj deloma izbrisali globoki utis, ki ga naredil oklic na vso poštoto javnost v Avstriji. Prvi je prisopihal v to svrhu znani Francelj Girstmajer na časnikarsko polje ter se postavil s svojim praskajočim peresom v bojne vrste naših nasprotnikov. Toda že njegov prvi nastop je obudil po celem Spodnjem Štajarju le velikanski smeh in neomejeno pomilovanje.

Vsled svojega nagnjenja je nastopil v graški klepetulji »Tagesposti«. Francelj Girstmajer je imel posebno nesrečen dan, ko je koval članek proti izstopu slovenskih poslancev. Kakor je znano, je bila pred Veliko nočjo vsled obilnega deževja po vsem Spod. Štajarskem povodenj. Girstmajer je videl povodenj v pesniški dolini in sklenil je, to povodenj uporabiti proti slovenskim poslan-
cem. Zato je zapisal velemodne besede, da so naši poslanci krivi zadnje povodnji v Pesniški dolini. Vi strmite? Da, Girstmajer

trdi, da so naši poslanci krivi zadnje povodnji v pesniški dolini. Kajti, tako modruje naš Francelj, ako bi naši poslanci 27. marca ne sklenili izstopiti iz deželnega zbora, bili bi še okoli 8. aprila v deželnem zboru. To je tako jasno, da bodo te besede razumeli tudi naši slaboumní nemškutarji! Ako pa bi bili naši poslanci še okoli 8. aprila v Gradcu, izvedeli bi, da je Pesnica izstopila. Tudi jasno! Tedaj pa bi lahko že, recimo, 9. t. m. predlagali uravnavo Pesnice, 10. t. m. bi se predlog sprejel, 11. bi se uravnala struga Pesnice in 12. t. m. bi že ne bilo več povodnji. Jasno kakor solnce je torej, da so naši poslanci zakrivili zadnje povodenj pesniške doline okoli 8. t. m. Mi obžalujemo nemške čitatelje, ki morajo brati Girstmajerjeve in enake članke!

Odkar so naši slovanski poslanci hodili v Gradec, zahtevali so uravnavo spodnještajerskih rek in potokov. Zahtevali so uravnavo Mure, Drave, Pesnice, Sotle, Ščavnice itd. Za uravnavo Mure in Drave se je nemška večina vsaj nekoliko brigala, ker ležijo ob njih nemška mesta in trgi, Pesnico in Sotlo pa je do danes puščala v nemar, saj ob teh rekah živijo samo Slovenci. Slovenski poslanci so opozarjali, da je tako preziranje krivično in žaljivo, kajti tudi Slovenci plačujejo davke. Toda govorili so le gluhim ušesom. Uvideli so, da v Gradcu za Slovence ni pravice, vsled tega so zapustili deželno zbornico in v oklicu 27. marca navajajo kot razlog za svoj izstop tudi besede: »V gospodarskem oziru se Spodnještajarska na obžalovanja vreden način zanemarija, posebno glede uravnave

rek in potokov...« Vse to je Francelj nemškim čitateljem zamolčal. Njegovo modrovanje je torej skrajno neslano. Vsak otrok ve, da bi Nemci ne hoteli uravnati Pesnice, četudi bi bili slovenski poslanci v Gradcu. Doslej so leto za letom tičali naši poslanci v Gradcu, pa niso ničesar dobili, samoumevno je, da bi se jim tudi letos ne godilo boljše. Pesnica ne bo prej uravnana, dokler ne bomo Spodnještajarci sami gospodarili s svojim denarjem.

Slovenski poslanci niso izstopili samo zaradi tega, ker nam Nemci nočejo dati našega denarja za uravnavo naših rek. Še je mnogo in premnogo drugih vzrokov. A že samo zanemarjenje naših rek bilo bi vzroka dovolj, da izstopijo. Koliko škode je naredila ob zadnji povodnji zopet Mura med Radgono in Ljutomerom, Pesnica od izvira do iztoka, Sotla ob celej meji in Ščavnica! A vse to ne gane Nemcev niti najmanj. Namesto da bi poštteni Nemci bičali nemško večino v Gradcu in zahtevali tudi za uboge Slovence pravice, spravljajo se sedaj, kakor Francelj Girstmajer nad naše vzorne deželne poslance, ki so zapustili Gradec, ker so se prepričali, da v Gradcu ni srca za nas.

Nemška politika mora pač vedno koga bičati ali slovenski narod ali pa slovenske poslance. Spodnještajarci smo se naveličali vednega preziranja in bičanja od vladajoče nemške strani, mi hočemo pravico in mir. Ker pa se mir in pravica da doseči le z ločitvijo od nemške večine, zato resno zahtevamo to ločitev!

Listek.

Prvo sv. obhajilo.

Spisal J. Toman.

Kjer vera, tam tudi ljubezen, tam pravi mir in zadovoljnost. Kjer pa sv. vere ni, tam tudi ni prave ljubezni in zadovoljnosti. Ni prave ljubezni med predpostavljanimi in podložnimi, ne med zakonskimi, med možem in ženo.

»Anica! prinesi mi ključ od vrat in povej materi, da me ni treba čakati z večerjo!« Tako je naročeval precej premožen gospod v mestecu P. svoji edini hčerki. Odpravljal se je namreč proti večeru v gostilno.

Ljudje, ki navadno sodijo le po zunanem, so sploh mislili, da je rodbina, o kateri govorim, srečna in zadovoljna. In res, gospod in njegova žena nista nikdar pred drugimi nič takega govorila ali storila, kar bi nasprotovalo temu splošnemu mnenju. Ako pa bi pogledal, dragi čitatelj, posebno zvečer v njuno lepo stanovanje, našel bi malo kedaj gospodarja doma, videl bi pa večkrat gospo obkoko in 11letno hčerko žalostno. Ni bilo namreč med tem gospodom in njegovo ženo prave ljubezni in sicer za to ne, ker ni bilo

prave podlage, sv. vere. Vero je bil ta gospod že davno in davno izgubil. Bral je le sveti veri nasprotno knjigo in časnike, občeval je le s takimi ljudmi, ki so na svojo zastavo zapisali: »boj zoper vse, kar človeka v resnici blaži in osrečuje — boj zoper vero in cerkev.« Pozabil je že vse, kar so ga bili pobožna mati naučili, pozabil je že davno tistih nauk, katere so mu dušni pastirji razlagali še kot otroku. Pa ne samo to, tudi oviral in nasprotoval je svoji blagi in pobožni ženi, kadar je hotela Bogu služiti in svojo hčerko krščansko izgojevati. Pred očetom nista smeli kazati svojega krščanskega mišljenja. In ravno to je s strahom in žalostjo napolnjevalo njunih blagočutnih in pobožnih src. Pogosto, ko ni bilo očeta doma, sta klečali mati in hčerka pred podobo presvetega Srca Jezusovega in mu tožili svojo žalost in bolečino, proseč pomoči. Molili sta za moža in očeta. Pa dolgo sta morali čakati, preden so se njima izpolnile njune goreče želje.

Približala se je »bela nedelja.« Pridni otroci šolarji so se veselili, da bodo prvikrat šli k sv. obhajilu. Tudi Anica se je veselila tega svetega trenutka, ko bo prvikrat prejela ljubega Izveličarja. Gospod katehet so srečne otroke posebno lepo pripravljali za prvo sv. obhajilo. Med drugim so jim tudi rekli, naj je tudi darujejo za svoje stariše, učnike in

naj posebno tokrat potožijo Jezusu, ako njih srca kaj teži. Ljubi Jezus jih bo gotovo uslišal.

Pridna Anica je hitro sklenila, da bo prvo sv. obhajilo darovala za očeta, da bi tudi oni radi Bogu služili in lepo v ljubezni in porazumljenju živeli z drago ji materjo. Razodela je ta svoj namen tudi materi, mati so jo za to pohvalili, jo v tem še bolj potrdili in zagotovili, da tudi oni hočejo posebno ta dan priporočati očeta usmiljenemu Jezusu v presv. Rešnjem Telesu.

Srečni in veseli klečijo otroci v cerkvi med daritvijo sv. maše. Roke sklenjene, oči na oltar obrnjene, molijo in prosijo Jezusa, da bi ga vredno sprejeli. Tudi pridna Anica je vsa v pobožnost zatopljena. Njeno blede obličje in solzne oči pa kažejo, da ima zraven tega še druge želje v svojem nedolžnem srcu. Njene misli in želje, njena duša je pri Jezusu, njemu priporoča svojega očeta:

»Moj ljubi Izveličar,« tako moli na tihem »slisi mojo najponižnejšo prošnjo in daruj dragi materi in meni očeta. Pomagaj jim, da zopet najdejo to, kar so izgubili, namreč sv. vero, in stori, da spoznajo zopet Tebe in Tebi služijo. Darujem rada, ako se Ti dopade, svoje življenje, le daruj očetu novo življenje!« Njena pobožna prošnja je bila uslišana.

Slovenski narodni ponos.

IV.

Dolgo že dolžujemo našim bralcem nadaljevanje teh -le člankov. Zadnja številka »Slovenskega Gospodarja« pa nam je dala povod, da smo zopet zastavili neukretno pero; izustila je namreč vprašanje: Kaj je naša naloga, naloga naroda slovenskega? In do tega vprašanja smo, kakor nam kaže naš načrt, v razmišljanju o slovenskem narodnem ponosu, ravno dospeli. Evo poskusa, bližati se mu:

Slovenci smo del velikega slovanskega rodu, ki je stopil v zgodovino okoli srede prvega tisočletja po rojstvu Kristusovem. Kakor jedro slovansko, narod ruski, se ni dopolnil svoje naloge, v katero ga je Previdnost pozvala na svetovno torišče, ampak se za njo še pripravlja in zbira močij, tako tudi zapadne slovanske narode, najsibodo severni ali južni, kakor kaže njih zgodovina in njih fizično stanje, njih naloga še le čaka. Res je, da so Čehi, Poljaki, Srbohrvatje, Bulgari in da smo tudi Slovenci pred davnim že nekako začeli, kakor da bi se kanili lotiti vsak svoje zgodovinske naloge — spominjamo na samovladno samostalnost teh narodov — ali te prikazni so bile le pojav slovanskega temperamenta, ki je v razmerno majhnih masah lahko prodiral na površino, kazal le mladost in mladostno politično nezrelost in čez kratko kakor zvezda, ki se utrne, zopet izginil.

Kaj nam pa pravi, da imamo vzrok trdno verovati, da nas, govorimo le o Slovencih, naloga še le čaka? Da bo gospodar na svetovnem torišču prihodnosti Rus, o tem pač danes nikdo več ne dvomi; in celo German, kateri se mu bode imel umakniti, to priznava, dasi seveda jako nerad. Kakor nekdanj Rimljan, tako je tudi German danes svojo nalogo malone izvršil, ostarelo, da ne govorimo dalje v podobi, stopil v dobo moralnega propada in se že z rastočo naglostjo potaka v brezno preteklosti, kamor so izginili njegovi predniki. Medtem pa je narod ruski vzrastel v brezštevilje, kakoršnega še svet ni videl, ohranja se si otroško nedolžnost in čilo zdravje, vzrastel v bujnokrasnega mladeniču, nepokvarjenega, kakoršnega si more le priroda pod božjim varstvom vzgojiti, v mladeniča, ki se bo razvil v orjaka, da ga mati zemlja doslej še ni nosila. In trdno smo prepričani, da bomo Slovenci doživeli veliko slovansko prihodnost. Mar naj poginemo z Germanom? Komu smo danes podobnejši, ali Nemcu ali Rusu? Ni-li še danes naš slo-

venski narod dete, neizkušeno a nepokvarjeno, sicer še brezmočno, toda polno zdravja, čvrsto in čilo? Zibelj naša nam ni tekla gladko, hrana nam je bila pičla, udarci šibe so nam kožo preprožili, ali v kljub temu smo, hvala čvrstosti slovanske matere in angelju varuhu, ki nas je nagibal h kreposti, dorastli v vrlega dečka, polnega veselih nad. Slovani smo, to čutimo v vsaki žilici, kot Slovane nas izdaja čistost naše duše, kot Slovane nas izdaja vsaka besedica, vsak pojav našega mišljenja, vsak okret našega srca. Slovani smo, in zato še našega življenja ni konec, zato bomo gotovo deležni velike slovanske prihodnosti.

Vemo, da je mnogo zapadnih Slovanov moralo izginiti, ali to nas ne ustraši, to nam prepričanja ne podere; kajti to se je zgodilo tedaj, ko je Nemec bil zmagonosen junak, mi slovanski narodi pa bili še nezavedna deca. A danes stojé stvari hvala Bogu drugače: dejstvo je, Slovan gre na dan, in Slovenci ne zaostajamo. Zato pa je gotovo, da nas narodna naloga, ki jo imamo na tem svetu izvršiti, še le čaka.

A kakšna je ta naloga? Slovanska in germanska pasmina drgata se že mnogo stoletij. Črta, ob kateri se to drganje vrši, in ob kateri se bo boj med njima končno odločil, teče čez sredo Evrope od Vzhodnjega do Jadranskega morja. In ta črta bo v nedogledne dobe ostala meja med obema pasminama. Čakajo nas torej Slovence in tudi vse druge slovanske narode, bivačoe ob tej črti, in sicer še hudi časi, a to se ne da odvrniti; Bog nam tedaj pomagaj! Ne bojmo se, sicer je to postranska stvar; marveč raje si živo stavljajmo pred dušo, da so slovanske pokrajine ob tej črti, da je torej tudi naša slovanska domovina, celo vsaka nje ped, že zdaj in bode ostala do velikega dneva slovanske zmage največje važnosti; bodimo pa tudi prepričani, da po velikem dnevu ravno nas obmejne Slovence čaka prihodnost sijajnosti. Bojna črta se bo izpremenila v mejno med starim zapadnim svetom razvalin in nepremernim vzhodnim toriščem nove prosvete, katere veličanstva si danes tudi približno še ni mogoče predstavljati.

In po tistem velikem dnevu, ko se bode bojna črta izpremenila v mejno prosvete, tedaj je nam Slovencem napočil čas, ko bomo imeli stopiti pred ono nalogo, ki jo nam je Previdnost določila. Privajeni nemškemu kakor tudi romanskemu življu smo kakor navlaš poklicani, da na jugu prosvetne meje posredujemo med vzhodom in zapadom, ki sta si že zdaj tako različna kakor dan

in noč, in ki se bosta tembolj oddaljevala, čim globlje bo jeden padal in čim višje drugi raste.

To je torej torej po našem spoznanju in prepričanju naša naloga, v katere izvrševanju imamo pa tudi trdno pričakovati srečnih dni; kajti v dušni izobrazbi prostim nam bode gmotno stanje ob obilnem poslu in vsled srečne lege ob Jadranskem morju kaj ugodno. Nimamo li novega vzroka biti ponosnim, dasi smo sedaj še neznatni? Naj nas britke tuge še tako tarejo, ne pobesimo glave, naj nas usoda še tako stiska, ne udajmo se, ampak kvišku se ozrimo k misli o naši prihodnji nalogi ali k naši narodni ideji, ki bo nas kakor vodilna zvezda v puščavi vsikdar iznova napolnila z nepremagljivim pogumom in trdnim zaupanjem v lepo bodočnost.

Politični ogled.

Ministerstvo bo šlo? Kadar baron Klumecki po Dunaju straši, takrat so baje avstrijska ministerstva v nevarnosti. Sedaj se v političnih krogih mnogo govori o Klumeckem, in res sklepajo drugi iz tega, da ministerstvo Koerber ne stoji več na trdnih tleh. Baron Klumecki je star, plesniv liberal, ki dela z vso močjo, da bi v Avstriji prišlo še enkrat odločno nemško in liberalno ministerstvo na krmilo.

Na potovanju v Berlin bosta našega cesarja spremljala minister zunanjih stvari, grof Goluhovski in šef generalnega štaba pl. Beck. Potovanje ima brezdvomno tudi političen namen. Pl. Beck je znan kot velik prijatelj zveze z Nemčijo in je vsled tega v avstrijskih slovanskih krogih neprijatelj.

Visoko odlikovanje. Pred Veliko nočjo je dobilo več plemenitav red zlatega runa. Veliko pozornost je obudilo, da med odlikovanci ni nobenega Slovana, ampak le Nemci in Mažari.

Nemci med seboj. Med znanim razgrajčem Wolfom in podpredsednikom državne zbornice Pradetom se je vnel hud boj. Wolf je hud, da se mu Prade noče več vklanati, a Prade je hud, ker si ga Wolf upa napadati. Prade je že v Libercah pošteno okrcal Wolfa. Dokazal je, da je Wolf politik brez značaja. Leta 1888 je Wolf pisal o Šenererju, da je politično mrtev, danes pa sta sobojevnika. Wolf se veže sedaj z židovskimi liberalci in s soc. demokrati, a pred leti se je bit vnet sotrudnik protizidovskega in protisocialističnega Verganijevega glasila. Prade

Po lepem in ginljivem sv. opraviilo so se srečni otroci vračali domov. Tudi Anica se je vrnila s svojo materjo domu, vsa srečna. Čez nekaj dni proti večeru je občutila neko slabost. Mati je mislila, da je še vsled velikega veselja tako vznemirjena; ko se ji pa nič ni zboljšalo, spravila jo je v posteljo. Poklicani zdravnik je spoznal, da je velika nevarnost. Ko je to izvedel tudi njen oče, prišel je zdaj večkrat k Anici, pogovarjal se je z njo ljubeznjivo in ji rad kaj postregel. Anica je vse bolečine mirno in potrpežljivo prenašala in ljubeznjivo se je vselej očetu zahvaljevala, če so bili pri nji ali ji kaj postregli. Ker pa se je bolezen vedno bolj in bolj hujšala, bilo jo je treba sprevideti. Kako pobožno in ganljivo je Anica sprejela svete zakramente!

Istega večera je Anica očeta, ki so zopet prišli k nji, milo nagovorila rekoč:

»Oče, ljubi oče, nekaj bi Vam rada povedala. Prosim lepo, vsedite se poleg mene! Vi ne veste, kako se mi polajša, ako ste vi pri meni.« Vzame očetovo roko, jo poljubi, pogleda jim v obraz in tiho šepeta:

»Dragi oče, vem, da je nevarna moja bolezen, čutim, kako me moči zapuščajo, bržkone bom morala umreti, pa naj se zgodi sv. Božja volja.«

»Ne govori tako drago dete,« reče oče ginjen, »veš, da bi jaz in tvoja mati žalovala za teboj, ker te tako ljubiva.«

»Oče« reče zopet tiho Anica »odpustite mi, rada umrjem! za vas sem darovala svoje prvo sv. obhajilo — Jezusa sem takrat prosila, da, ako mu dopada, darujem svoje življenje, da bi le vi, ljubi oče, v Njega zopet verovali in Njemu služili. Zdaj vem, da je ljubi Jezus slišal mojo prošnjo in da vsprejema v dar moje življenje. Vem pa, da boste tudi Vi Njemu zopet služili, in potem se v nebesih zopet vidiva, in zato rada umrjem!«

Težko je Anica oddihovala, izgovorivši te besede, in milo gledala očeta.

»Drago dete,« reče ves ganjen oče, »ti si moj angelj, čutil sem dozdej, da je le nemir in nezadovoljnost razjedala moje srce, obljubim ti pa, da hočem od zdaj drugače živeti, Bog, katerega sem zapustil, bodi za naprej moj Gospod!« Lahek smehljal se je videl na lepem nedolžnem obrazku Anice, rajsko veselje je žarelo iz njenih čistih oči in njena usta so šepetala zahvalo Jezusu v presv. Rešnjem Telesu. Hvaležno je zopet poljubila roko svojemu očetu.

In res, oče je držal besedo, začel je novo, bogoljubno življenje, in s tem se je tudi vrnil mir, ljubezen in prava zadovoljnost v

njegovo hišo. Anica pa je v največje veselje svojih starišev zopet polagoma ozdravela in nikdar ni pozabila svojega prvega svetega obhajila.

Smešničar.

Že kaznovan. Sodnik: »Ali ste bili že kdaj kaznovani?« — Zatoženec: »Da, oženil sem se bil!«

Čuden izgovor. Sodnik: Zakaj ste tako pretepli svojega prijatelja? — Zatoženec: »Vidite, gospod sodnik, to je tako: Midva leživa skupaj v jedni postelji. Pa se mi je nekoč sanjalo, da sem dobil za god pečeno gosko v dar; ravno sem si jo razrezal ter hotel ponesti bedro v usta, kar se moj tovariš obrne ter me ob tem zbudi. To me je tako razjarilo, da sem ga prav pošteno naklestil.«

Tajitev. Sodnik: Ti si gospodarja, pri katerem si služil, okradel; si li upaš tajiti? — Zatoženec: »Da, gospod sodnik, če mislite, da kaj pomaga, že tajim!«

Nedolžen. Sodnik: »Ali ste res rekli, oče Dremota, da je sosed Kolenec tat in slepar?«

Dremota: »Res je, res, ali jaz, gospod sodnik, tega nisem rekel!«